

Lavskrika avverkningsförbud Länsstyrelsen Gävleborg

Sammanfattning: Jag har granskat länsstyrelsens yttrande till miljödomstolen i oktober. Min uppfattning är att myndigheternas argumentation för avverkningsförbuden inte är så objektiva och väl underbyggda som samhället borde förvänta sig av en myndighet. Nedan fokuserar jag på Länsstyrelsen

Bakgrund

Riktlinjer för hur artskyddsförordningen skall tillämpas utfärdades vid midsommar. Den första, och hittills i särklass mest omfattande, tillämpningen är avverkningsförbud för att inte störa lavskrikor i Gävleborg utfärdat sommaren 2016.

[Lavskrikeskyddet förefaller vara ett exempel på generellt överbeskydd av arter i Sverige.](#)

Fem skogsavverkningar om sammanlagt 29 hektar i Arbrå nära Bollnäs förbjöds, då avverkningarna skulle störa fyra lavskrikerevir. Ett rekordstort vite utsattes på sammanlagt 2 650 000 kronor vid överträdelse. Avverkningsförbudet har överklagats och behandlas nu av mark- och miljödomstolen.

Jag beskrev ärendet på Skogens webb i Oktober

<http://www.skogen.se/nyheter/nygamla-artskyddsforordningen-och-lavskrikan>

Sedan dess har myndigheterna gjort utlåtanden om överklagandet och det pågår en replikväxling mellan parterna. Jag har tidigare kommenterat Skogsstyrelsens dokumentation av grunderna för beslutet vid midsommar <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaBeslutGranskning.pdf> . Jag väljer nu att behandla yttrandet av **Länsstyrelsen i Gävleborg** över överklagandet daterat 16-10-14. Det kan ha kommit mer brevväxling sedan dess, men huvudsyftet är att granska myndighetsyttrandenas kvalitet och objektivitet, så det gör inget att den inte är färsk, dessutom förelåg det 170209 ingen färskare från länsstyrelsen.

Länsstyrelsens yttrande

Är det riktigt att lavskrikan är hotad som Länsstyrelsen påstår? Länsstyrelsen skriver och upprepar att lavskrikan är en nationellt hotad art som successivt försvinner. Yttrandet inleds med en sammanfattning,

Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen följande övergripande synpunkter. Lavskrikan är en hotad art som bör omfattas av artskyddsförordningen. Länsstyrelsen bedömer att artskyddsförordningen aktualiseras i de mål som detta yttrande gäller. Om avverkningar skulle tillåtas i detta område, med en väldokumenterad förekomst av en hotad art i ytterkanten av ett minskande utbredningsområde, ser Länsstyrelsen stora svårigheter i att bromsa den utveckling som Artdatabanken beskriver; att den svenska populationen av lavskrika minskar och successivt försvinner, framför allt vid kanten av dess utbredningsområde.

”Lavskrikan är en hotad art”; ”Väldokumenterad förekomst av en hotad art”; ”att den svenska populationen av lavskrika minskar och successivt försvinner”.

Enligt rödlistan är lavskrikan *inte* vare sig ”hotad” eller ”rödlistad”.

Länsstyrelsen struntar i detta och kategoriserar ändå lavskrikan som ”hotad”.

Andra myndigheter definierar hotade fåglar enligt rödlistans definition, så här definierar Naturhistoriska riksmuseet:

Hotade fåglar i Sverige

🔊 Lyssna

De svenska listorna över hotade och missgynnade fåglar (liksom andra djur, växter och svampar) kallas rödlistor. Till hotade fåglar i Sverige räknas de som, enligt den senaste rödlistan, förs till kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) eller sårbar (VU).

Naturvårdsverket <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Naturvard/Atgardsprogram-for-hotade-arter/> skriver ”Cirka tio procent av Sveriges djur och växtarter är hotade.” Naturvårdsverket utgår från artdatabankens rödlista när Naturvårdsverket framför att tio procent av arterna är ”hotade” arter. Länsstyrelsens påstående att lavskrikan är hotad stämmer inte med hur Naturvårdsverket och andra myndigheter definierar ”hotad”.

I en ny överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen <http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pessmeddelanden/Okat-fokus-pa-naturvardande-skotsel-i-skogen/> står som första punkt ” 1. Gemensamma termer och begrepp för naturvårdande skötsel.” Men Länsstyrelserna kan enligt uppgift från Naturvårdsverket (respons på min direkta förfrågan) göra som de vill och har då valt sin egen definition av ”hotad art”. Jag hoppas att det ökade fokuset verkligen omfattar terminologin också, men tills vidare finns det skäl för skepsis när länsstyrelser pläderar att en art är hotad!

Länsstyrelsen utvecklar sitt resonemang att en art kan vara hotad fast den är livskraftig enligt rödlistan, dvs anstränger sig verkligen för att definitionen för ”hotad art” skall vidgas i tro att lavskrikan med en vidgad terminologi skulle kunna definieras som hotad så att det passar Länsstyrelsens egen uppfattning om definitionen av hotad art.

Som klaganden påpekat är lavskrikan inte längre rödlistad, utan arten är klassad som *livskraftig* (LC) av Artdatabanken. Länsstyrelsen vill framhålla att detta inte innebär att lavskrikan inte är en hotad art. Mikael Svensson på Artdatabanken uppger att kategorin *Livskraftig* (LC) är en inte helt rättvisande översättning av det engelska begreppet *Least Concern*, som snarast ska tolkas som *Minimal risk*, då en art kan minska med upp till 15 procent under en bedömningsperiod utan att klassas som rödlistad. En art som minskar i svag takt (<15 procent under en bedömningsperiod) kan alltså "smyga under radarn" tills beståndet blivit så litet eller fragmenterat att det uppfyller gränserna för någon av de övriga rödlistekriterierna. För lavskrika bedöms artens utveckling under 15-18 års tid.

vissa fall innebär det att arter som har ett stort naturvårdsvärde inte platsar på rödlistan, inte minst gäller det arter med långsiktig minskning och pågående utarmning av bestånden. Enligt Mikael Svensson på Artdatabanken är detta en välkänd brist i rödlistningssystemet.

Frågade länsstyrelsen varför hotad och fick svar

Länsstyrelsens definition av hotad art skiljer sig från den konventionella. Varför tar sig länsstyrelsen den friheten?

Svaret återges i **liten stil** och bekräftar att länsstyrelsen inte valt att använda konventionell definition (svaret upprepar i stort remissvaret vars delar jag kommenterat på annan plats i artikeln, och jag tycker ”hotad” är missvisande även med länsstyrelsens definition om än missledd av den missvisande informationen från Artdatabanken).

I artskyddsärenden i skogsbruket prioriterar länsstyrelsen arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter och arter som uppvisar en negativ trend. Detta i enlighet med Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma riktlinjer. Beträffande lavskrikan uppvisar arten en negativ trend på lång sikt både nationellt, regionalt i Gävleborgs län och lokalt i de aktuella områdena i Hälsingland. Detta enligt de befintliga underlag som länsstyrelsen har tagit del av, exempelvis Artdatabankens rödlistningsbedömning 2015: "Arten fortsätter att minska i antal, men nu i en så långsam takt att den blir bedömd som LC (NT 2010). (---) Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EEO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Populationen har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren, men minskningen bedöms inte ha överstigit 15 % de senaste 15-18 åren. Arten minskar och försvinner successivt framför allt vid dess

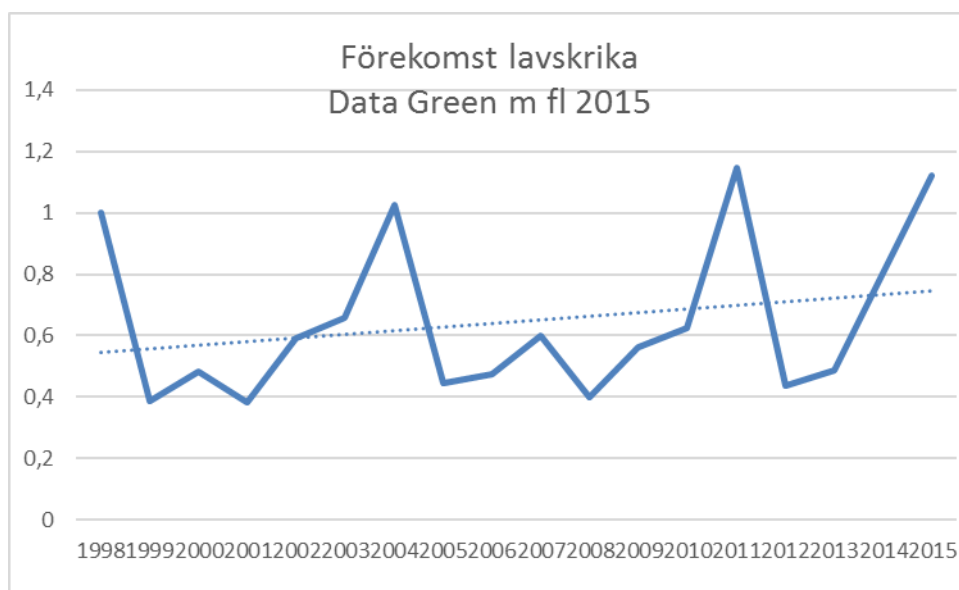
utbredningsgränser." Mot bakgrund av populationens status och utveckling, och av att Gävleborgs län ligger på sydöstra kanten av artens utbredningsområde, anser länsstyrelsen att lavskrikan är hotad, i synnerhet på lokal och regional nivå.

Minskar lavskrikan i Sverige? Genom sina resonemang insinuerar Länsstyrelsen att lavskrikan skulle "smyga under radarn" och reduceras i "det fördolda" och drabbas av pågående utarmning. Detta stämmer inte! Enligt det mest auktoriserade organet för utvecklingen av fåglarnas förekomst (fageltaxering.se), ökar lavskrikan nationellt sedan 1998 (dvs utveckling under de 15-18 års tid som Länsstyrelsen verkar tycka intressant) med 1.8% per år. Ökningen är signifikant och regressionskoefficienten bör tolkas som en snabbare uppgång än vad Länsstyrelsen tolkar med underdriften: "en mycket svag trend". Jag tycker det räcker med en positiv utveckling senaste decenniet eller bara att utvecklingen inte varit negativ, men det är ju faktiskt en positiv trend som är statistiskt signifikant de sista 17 åren. Länsstyrelsen nämner inte att lavskrikan tillhör de tio fågelarter som ökat mest det sista dryga decenniet.

<http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikalinventering.pdf>

Till saken hör att lavskrikan inte behöver vara en "hotad art" för att avverkningsförbud skall kunna utfärdas. EU-kommissionens vägledning tydliggör att en art inte är hotad inte automatiskt innebär att den har gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsens långa och missvisande argumentation för att övertyga domstolen att lavskrikan är en nationellt hotad art visar att Länsstyrelsen inte intar en objektiv hållning utan är angelägen att framföra argument som egentligen inte är relevanta för ärendet, utan bara för att påverka domstolen.

Variationen i lavskrikans förekomst ser ut så här i en graf

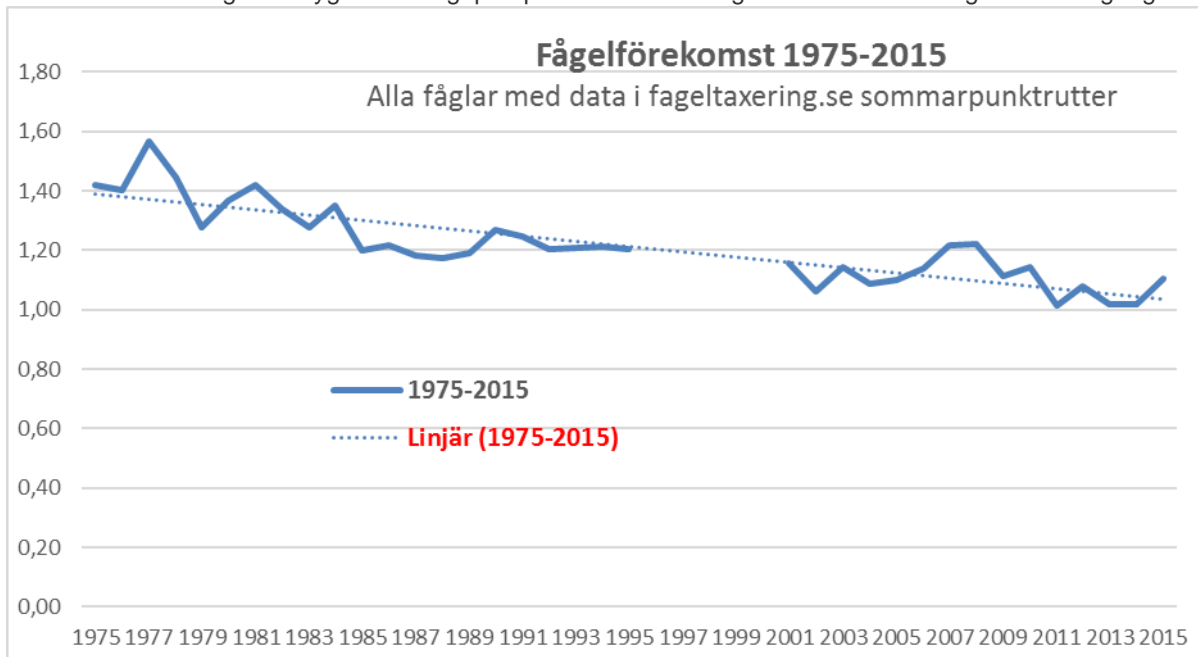
Fageltaxering.se började regelbunden uppföljning av förekomsten av lavskrika 1998, då standardruttsystemet introducerades. Utvecklingen dessförinnan har inte följts systematiskt eller med precision.

Länsstyrelsen förringar att lavskrikans numerär tycks förbättras med att påpeka att lavskrikepopulationen uppvisar stora variationer i tiden. Förmodligen har detta med växelspelet med predatorer att göra. Ser man bara visuellt på fågeltaxerings förekomstgraf ovan är uppgången av lavskrika osäker pga variationerna mellan år. Men regressionen är inte enkelt linjär och därför är statistiska signifikansen säkrare än den verkar intuitivt. Man kan inte avfärda en långsiktig uppgång i

tidsperspektiv de senaste 1-2 decennierna av nästan samma storleksordning som nedgången sedan 1975 bara med att variationer mellan år är stora, som Länsstyrelsen vill göra. Grafen ger intryck av att signifikansen är osäker och jag håller med om att man kanske inte borde konstatera annat än att lavskrikeförekomsten inte minskar, men när den objektivaste informationen är att den ökar så vill jag ändå framhålla det, i stark kontrast mot Länsstyrelsens övervägande subjektiva tolkningar. Analysen av förekomstutvecklingen över tid 2015 är rättvisande i den meningen att samma läge i cykeln (toppar), som den första 1998 inkluderas. Därmed blir regressionens storlek mer rättvisande för långsiktig utveckling än om analysen börjar och slutar i olika stadier av de cykliska variationerna. Är sista värdet inte en topp, värdet blir nog lägre 2016, och var lägre åren före 2015, blir regressionen missvisande låg.

Artdatabanken anser lavskrikan minskat i ett längre tidsperspektiv. " Populationen har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren," enligt artdatabankens artfaktablad <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103031> Vad som avses med de senaste 30 åren är oklart, men om man tolkar fågeltaxerings resultat som att den haft stabilt numerär sista decenniet så är det naturligt att referera till 30 års perioden 1975- 2005 och att den då minskat med 25% (genomsnitt av övre och undre gräns för Artdatabankens skattning.) Minskningen 25% gäller också 1975-2015 eftersom den inte minskat sista decenniet.

En genomsnittlig fågel har minskat 35% sedan 1975. Jag visar detta med en graf nedan, som visar hur det aritmetiska medelvärdet av förekomsten ändrats med tiden. Det aritmetiska medelvärdet ger en korrektare bild av utvecklingen över lång tid och visar en något större minskning än det geometriska värdet som används som fågeltaxering använder. Men skillnaden är liten och det geometriska medelvärdet är bättre för kortsiktigare jämförelser gentemot referensvärdet. Jag gjorde en betraktelse om fågelförekomstanalysmetoderna på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/Raknafagel.pdf> Lavskrikans nationella minskning i ett drygt trettioårigt perspektiv förefaller något mindre än för en genomsnittlig fågel.

I ett kortsiktigare perspektiv sedan sekelskiftet verkar det som lavskrikan ökat medan genomsnittsfågeln verkar ha minskat (värden från fågeltaxering ovan)

Det anses att arter som uppvisar en negativ trend bör prioriteras. Utgående från det perspektivet finns det knappast skäl att prioritera lavskrika, som inte uppvisar någon negativ trend sedan 1998, då utvecklingen över tiden började kunna följas kvantitativt med precision.

Behovet av skydd för lavskrika

Länsstyrelsen instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att arter som uppvisar en negativ trend bör prioriteras i artskyddsarbetet (se Naturvårdsverkets rapport "Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogen

Lavskrikan uppvisar alltså en *positiv* trend nationellt (se ovan, det kan också argumenteras att den inte uppvisar en negativ trend regionalt). Det är insinuant av Länsstyrelsen att ta upp att arter som uppvisar en negativ trend skall prioriteras och därmed underförstå att lavskrikan har en negativ trend, när det är uppenbart att en sådan negativ trend nu inte föreligger på 17 års sikt och inte är större än för vilken fågel som helst om man går 40 år tillbaks.

faller lavskrikan bort, men Länsstyrelsen anser att lavskrikan på lång sikt har missgynnats av övergången från flerskiktad naturskog till välskött produktionsskog. Detta stöds även av Artdatabankens artfaktablad om arten.

Lavskrikan kanske missgynnas av förändringar i skogen, men pågående förändring av skogsbruket från flerskiktad naturskog till välskött produktionsskog kan inte vara en övergripande kvantitativt allvarlig nackdel för lavskrika, när lavskrikan sedan 1998 ökat i antal och är en av de tio fågelarter som ökat snabbast i antal sista decenniet. Det kan också påpekas, att i en alldeles färsk analys av samspel mellan skogstillstånd och skogsfåglar 1998-2015, har fågelförekomsten ökat och detta kan delvis tillskrivas en förbättring av skogstillståndet. Även om studien inriktar sig på en allmän beskrivning av skogsarter i Sverige så ger studien visst stöd att förhållandena förbättrats också för lavskrikan. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378112716309884> , och lavskrikan har ju ökat mer än andra fågelarter under tidsperioden.

Regional bevarandestatus och förekomst

Lavskrikans bevarandestatus regionalt

Länsstyrelsen bedömer att de avverkningar som yttrandet gäller skulle påverka lavskrikans bevarandestatus lokalt och regionalt.

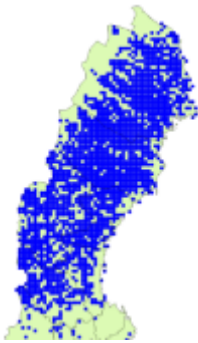
Försumbar regional påverkan. Avverkningsförbudet berör knappt 30 hektar lavskrike-revir och det finns uppskattningsvis 150 000 hektar lavskrikerevir i Gävleborg. På ett halvår har inget ytterligare avverkningsförbud tillkommit. Det skulle ta 2600 år innan reviren för lavskrikan tog slut, under förutsättning att nya lika stora avverkningsförbud som det aktuella tillkommer varje halvår ($=100000/(2*28.5)$) (vilket fordrar att förbudstakten ökar över nuvarande nivå). Och dessutom den helt orealistiska förutsättningen att inga nya lavskrikerevir tillkommer under de närmaste 2600 åren, bara försvinner genom avverkningar. Detta är förstås ett sätt för mig att uttrycka att avverkningsförbuden omkring Arbrå ger en försumbar effekt på lavskrikan och inte alls den dramatiska effekt Länsstyrelsen argumenterar för. Tekniken med avverkningsförbud förefaller ha försumbar inverkan på regional förekomst om någon.

Den relativa förekomsten i Gävleborg, (eller delar av Gävleborg) jämfört med landet som helhet kan användas för att belysa om förekomsten av lavskrika ändrats med i "regionalt" än i landet som helhet. Det går att göra analyser med Artportalen, som bl jag gjort

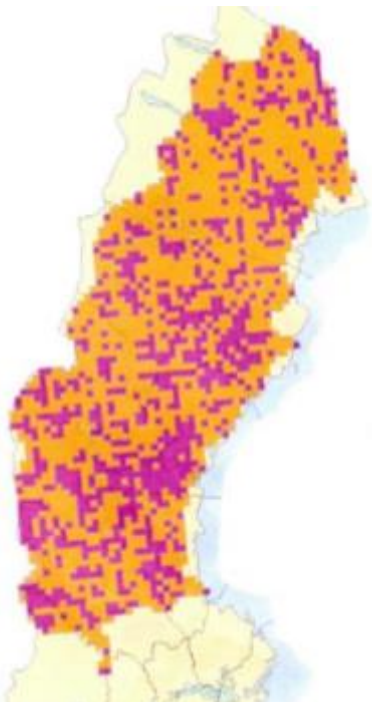
<http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaPortal.pdf> Min bild av förekomsten av lavskrika 2015 är:

Förekomst obsar sedan 2015 med rött enligt min analys.

Artfakta om lavskrika på <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103031> visar en bild ovan av förekomsten med Artportalen (i blått), som är uppdaterad till december 2016

Utbredningskartan ca 1980 ovan. Utbredningsområdet har nog minskat men obetydligt de sista 35 åren. Jämförelse mellan utbredningsområdet ca 1980 och det aktuella ger inte underlag för att tro att minskningen av utbredningsområdet varit påtaglig eller nedgången i Gävleborg stor.

På 2010-talet (Källa: *Artportalen*
och *Svensk fågeltaxering*)

Länsstyrelsen visar också kartan ovan. Jag har inte hittat kartans ursprung, men antalet obsar i och omkring Gävleborg är så lågt så kartan kan inte ligga till underlag för en bedömning (vilket Länsstyrelsen själv påpekar).

Lokal bevarandestatus och förekomst

Länsstyrelsens (och Skogsstyrelsens) resonemang bygger på uppgifter från Bollnäs fågelklubb 160401. Dokumentationen är en och en halv sida, vilket får betecknas som kort. Detts är det viktigaste dokumentet i en domstolsbehandling rörande värden på tre miljoner kronor. Som det viktigaste dokumentet i en så stor fråga är det inte av tillfredställande kvalitet. Det är inte lätt att analysera. Dokumentet är fullt med oklarheter och ursäkter för osäkerheter och oklarheter. Gränserna för det analyserade området är oklart och inte heller framgår om det är alla lavskrikerevir i området som följts och nya revir i området eftersökts. Det är uppenbart att fågelklubben utgår från att revir inte kan annat än försvinna i området. Fågelklubben har nämligen delat in reviren i sådana som finns kvar och sådana som försvunnit, men inte redovisat kategorin tillkommande revir. Bollnäs fågelklubb nämner troliga kopplingar till avverkningar i dokumentet, vilket visar att de tagit ställning för att detta är huvudorsaken till att revir försvinner är skogsavverkning på ett sätt som ger dokumentet en subjektiv prägel som underlag. Många andra bidragande förklaringar är ju möjliga (ändringar i lokal rovfågelförekomst t ex).

I området väster om Arbrå, i närheten av Fångåsen, har lavskrikereviren redan minskat från 23 revir på tidigt 1990-tal till dagens nivå på 11 revir. Detta enligt uppgifter från Bollnäs fågelklubb. Med utgångspunkt i Artdatabankens artefakta-

Denna uppgift skiljer sig från vad samma dokument påstods utvisa när beslutet om avverkningsförbudet togs. Då skrev myndigheterna så här i motivationen: *"De lokala bestånden bedöms ha en negativ utvecklingskurva" "I området väster om Arbrå i närheten av Fångåsen har lavskrikereviren minskat från 21 revir på tidigt 1990 tal till dagens nivå på 9 revir"* Detta visar hur svårt myndigheterna själva har att tolka informationen från Bollnäs fågelklubb och hur dåligt dokumenterad förekomsten är. Fågelklubben själv anser i sin dokumentation att 9 revir finns kvar av 21. Dock förtjänar Länsstyrelsen erkännande för att de fäst uppmärksamheten på svårigheten att tolka uppgifterna från fågelklubben!

Samtliga fem avverkningsförbuden förefaller enligt Länsstyrelsens kartmaterial inte ligga i lavskrikerevir, det verkar bara vara två eller tre av avverkningarna som ligger inom utmärkta revir. Olika delar av ett revir är olika värdefulla för lavskrikan och det finns ofta möjlighet att sas vidga reviren nära vad som planeras avverkas, men någon sådan nyanserad diskussion för Länsstyrelsen inte.

Huvudargumentet att den lokala populationen sjunker styrks med fågelskådarnas observationer. Men hösten 2016 har markägarna organiserat jaktlag att göra observationer samtidigt som jakten <https://www.lrf.se/mitt-lrf/nyheter/riks/2016/12/lavskrika/>. Sådana "kärandeinventeringar" ligger i linje med artskyddsförordningens intentioner, eftersom det är markägaren som skall visa att det inte föreligger risk för skada, omvänd bevisbörda. Denna inventering fann 27 revir i samma område, mer än dubbelt så många som fågelklubben. Det verkar alltså enligt denna inventering inte som antalet revir sjunkit den tid fågelskådarnas observationer täcker, även om en del bytt plats. Det visar att underlaget till avverkningsförbudet att den lokala populationen minskar är mycket osäkert.

Skogsavverkning uppges förstöra habitat i området

förekomsten av revir i området. Dock är tillgången på för lavskrikan lämpligt habitat minskande i landskapet i stort, och även i det aktuella området. Det tydliggörs av kartunderlaget i bilaga 1.

Länsstyrelsen försöker styrka att skogsavverkning minskar tillgången för lavskrika lämpliga habitat. Bilagan tycks visa att bara kanske 5% av arealen avverkats sedan 1998. Detta verkar på mig lite och inte mycket nog för att ändra proportionen skog över fyrtio eller sextio år avsevärt och jag kan inte heller avläsa att granskog över 60 år skulle minska eller det påstådda sambandet mellan lavskrikerevir som försvunnit sedan 1998 och avverkningar. Jag inser inte heller att landskapet blivit mer fragmenterat. Omfattande virkesuttag måste ha pågått i 150 år i området (jag vet exakta omfattningen men är ganska övertygad om att den var omfattande) och skog täcker större delen av Gävleborg. Det har kommit upp ny skog efter dessa uttag, ofta med underväxt av gran. Bilagan visar granskog, men lavskrikan förekommer i barrdominerad skog, det är underväxt av gran som ökar skogens värde för lavskrikan.

Länsstyrelsen har beställt speciell analys av området

Länsstyrelsen har, med hjälp av forskarna Grzegorz Mikusinski och Ewa Orlikowska vid Sveriges lantbruksuniversitet, använt SLU:s modell Heureka för att göra en modellering av lavskrikans habitattillgång i ett utsnitt av landskapet kring de aktuella avverkningarna. Utifrån modellen och det

Det är anmärkningsvärt att Länsstyrelsen gjort sig så mycket besvär att leda i bevis att lavskrikan är lokalt hotat. Underlaget är 11 år gammalt och troligen har inte situationen för lavskrikorna försämrats sedan dess, som Länsstyrelsen vill göra gällande.

Länsstyrelsen skriver:

2. Det går inte att utifrån dagens kunskapsläge exakt förutse hur ytterligare fragmentering genom avverkningar i detta landskap kommer att påverka lavskrikans lokala population. Däremot går det att konstatera att antalet kända revir minskat i antal i närområdet.
3. Det går också att konstatera att det är åtminstone 60 års "leveranstid" på ett nytt potentiellt lavskrikehabitat, om ett sådant förstörs. Detta eftersom lavskrikan enligt Artdatabankens artfaktablad föredrar slutna skogar som är åtminstone 60 år gamla.

Att antalet kända revir minskat i närområdet är Länsstyrelsens tolkning av fågelskådarnas material. Men den nya inventeringen hösten 2016 påstår att antalet kända revir ökat. Länsstyrelsen påpekar att det tar 60 år tills ett fullständigt kalhugget lavskrikerevir åter utgör ett lämpligt habitat. Men de planerade virkesuttagen täcker bara en mindre del av reviren (Storleksordningen en tiondel av några revir). Mycket av skogen i reviren som påverkas finns kvar. Reviren ändras hela tiden och gamla revir ersätts av nya när det revirhävdande paret dör. Det finns en dynamik. Det är inte styrkt att det lokalt (inom en kvadratmil) finns otillräckligt med för lavskrikan lämpliga skogar eller att denna areal kommer att minska de närmaste decennierna för att i fortsättningen upprätthålla revirtätheten. Det ter sig för mig inte troligt att i det lokala området på ca en kvadratmil som länsstyrelsen utgår från procenttalet barrskog äldre än sextio år har radikalt minskat, och länsstyrelsen har inte troliggjort detta. Snarare är det så att barrskogens täthet successivt ökats. Jag tror också det faktiskt är bättre om ett lavskrikerevir är varierat än helt enhetligt över 60 år med underväxt av gran.

Artdatabankens artfaktablad skriver "arten påträffas i de flesta typer av barrdominerade skogar. Slutna skogar äldre än 60 år med underväxt av gran föredras av lavskrikan eftersom skiktade skogar av detta slag erbjuder gott skydd från rovfåglar"

Länsstyrelsen vill tillämpa försiktighetsprincipen

Länsstyrelsen finner att det i fall som detta är rimligt att följa försiktighetsprincipen och inte tillåta avverkning, eftersom ytterligare avverkningar i landskapet kan leda till sådana habitatsförluster att landskapet till slut inte förmår hysa några lavskrikor. Om detta tillåts ske måste det betraktas som en negativ påverkan på artens bevarandestatus såväl lokalt som regionalt. I förlängningen innebär ett minskande utbredningsområde att också

I den argumentation för att arter inte behöver stå på några listor eller ha ogynnsam bevarandestatus för att ge upphov till avverkningsförbud har det hävdats att frånvaro av en art från sådana listor kan tolkas som att försiktighetsprincipen inte behöver tillämpas för den arten, men länsstyrelsen håller uppenbart inte med om den tolkningen. I riktlinjerna för tillämpning av artskyddsförordningen i skogsbruket står: "För rödlistade arter finns större anledning att använda sig av försiktighetsprincipen" men här åberopar Länsstyrelsen försiktighetsprincipen och försvagar den eftersom "hotad" och "försvagas" förlorar sin trovärdighet och skärpa när de överanvänds. Men Länsstyrelsen tycker subjektivt att ändamålen helgar medlen.

Länsstyrelsens intresse för skogproduktion

Länsstyrelsen intresserar sig för skog bara ur ett miljöperspektiv, inte ett produktionsperspektiv. Jag sökte på skog och några anknytande ord på länsstyrelsens web (t ex sådant som hade med

skogsbruksföretags ekonomi och överlevnadsmöjligheter att göra). Det enda jag kunde hitta direkt relaterat till skogsproduktion var skador på skog av älgbetning, vilket beror på Länsstyrelsens roll i jaktreglering (där jag tycker Länsstyrelserna misslyckats att väga in skogsproduktionen). I skogsbruk skall "produktion" och "miljö" väga lika (båda begreppen skall tolkas ganska vitt, produktion har med ekonomi att göra och miljö rör mycket mer än arter. Det är då anmärkningsvärt att den ena berörda myndigheten (Skogsstyrelsen) har en kompetens som borde göra det möjligt att väga lika, medan den andra (Länsstyrelsen) bara har miljökompetens. Det blir tre fjärdedelar miljö och en fjärdedel produktion om Länsstyrelse och Skogsstyrelse skall väga lika! Avvägningen mellan produktion och miljö blir inte den rätta.

Detta har nyligen accentuerats genom domen i bombmurkle fallet

<http://www.markochmiljooverdomstolen.se/Nyheter--pressmeddelanden/Fragan-om-dispens-fran-artskyddsforordningen-inom-omrade-med-forekomst-av-bombmurkla-aterforvisas-till-lansstyrelsen/>

, då miljööverdomstolen i en förmodligen prejudicerande dom ansåg att proportionaliteten måste beaktas, dvs förenklat uttryckt nyanserade övervägningar mellan produktion och miljö.

Bombmurklan är hotad enligt rödlistan, lavskrikan är det inte, så "produktionen" borde väga tyngre för lavskrikan än vad länsstyrelsen argumenterar för.

Skogsstyrelsens och Länsstyrelsen tillräckligt objektiv?

Vid tillämpningen av Artskyddsförordningen så borde myndigheterna ha en objektiv attityd, argumentation och motivering. De skall inte bara se sig som representanter för biologisk mångfald, utan också beakta effekter på markägare av sina överväganden och beslut. Myndigheterna skall inte se sig som analoga med åklagare som hanterar misstänkta brottslingar. De måste visa att de är medvetna om att de hanterar svåra avvägningar med oklara gränser och osäkra underlag öppna för olika tolkningar. Myndigheterna borde inse proportionalitet måste gälla och inte anstränga sig för att isolera sig från begreppet.

För lavskriefallet borde även omständigheter som talar mot fullständigt avverkningsförbud och för att lavskrikan tål en del avverkningar och osäkerhet i underlaget bör diskuteras utförligare och mer nyanserat än vad som skett.

Mitt intryck av myndigheternas respons på överklagandet är för ensidigt inriktat på att fälla och visar för lite förståelse för av käranden framlagda argument. Det är inte brottslingar eller vårdslösa skogsägare myndigheterna har att göra med, utan normala människor som har svårt att inse att vad de vill göra betraktas som fel och borde kunna få bättre bedömning av deras synpunkter.

Detta dokument behandlar huvudsakligen Länsstyrelsen i Gävleborg. Jag betraktar inte Länsstyrelsens argumentation som objektiv, utan Länsstyrelsen vrider argumentationen på ett subjekt sätt med hårddragning av diskutabla argument, så argumentation blir för negativ mot skogsägarna och så att lavskrikan framstår som mer hotad än den är.

Länsstyrelsen samspelar med Skogsstyrelsen och myndigheterna har enligt riktlinjerna diskuterat sig fram till en gemensam och samordnad inställning. Vid min bedömning av objektiviteten i beslutsunderlaget är det därför också Skogsstyrelsens objektivitet som granskas.

Jag ifrågasätter Myndigheternas och Skogsstyrelsens objektivitet.

Vitet är rekordstort och verkligen avskräckande. Det antyder för markägarkollektivet att Skogsstyrelsens inte tror skogsägare följer skogsstyrelsens påbud av andra skäl än de mycket kännbara straff som följer om påbudet inte följs. Detta visar inte direkt förtroende för skogsägarna.

Ju mer svårmotiverat, ju högre straff verkar det. För tankarna till minnesanteckningen i marginalen till politikerns tal: "Svagt argument, höj rösten" ..

Skogsstyrelsen upprättade i samband med introduktionen av artskyddsförordningen en artvis vägledning för prioriterade fåglar: <http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Projekt/Avslutade-projekt/Artskydd-i-skogen/Vagledningar-hansyn-till-faglar/> Där finns inte lavskrikan med! Skogsstyrelsens säger sig ha beställt en komplettering med lavskrika, och att ett utkast kom för flera månader sedan, men den slutliga versionen låter vänta på sig. Det mest drastiska förbudet enligt artskyddsförordningen tillämpas på en art, som före förbudet ansågs så lågt prioriterad för tillämpning, så att någon mer ingående artbeskrivning inte ansågs behövas. Efter förbudet var det kanske oro för vad en kunskapskapssammanställning kunde föra med sig, som fördröjt inhämtande av kunskapen! Förhalandet av publicerandet av kunskapsunderlaget för lavskrika, där efterfrågan om kunskap är störst, är anmärkningsvärd!

Gissningsvis kommer myndigheterna att lägga ned mycket energi på att misstänkliggöra den nya lavskrike-inventeringen hösten 2016, graden av nedlagd energi och objektivitet på misstänkliggörande blir ett lackmustest på myndigheternas objektivitet.

Ibland uttrycker ansvariga på Skogsstyrelsen offentligt viss empati med markägarna, men säger samtidigt att de bara följer regelverket Citat från 170208 https://www.svensktnaringsliv.se/regioner/gavleborg/far-ingen-ersattning-nar-skogsstyrelsen-stoppar-hans-avverkning_667799.html : "Tove Thomasson, naturvårdsspecialist på Skogsstyrelsen, menar att myndigheterna bara följer lagstiftningen men att hon sympatiserar med skogsägare som blir utan ekonomisk ersättning. – Vi gör en bedömning utifrån de riktlinjer vi har. Man får inte ersättning för att man låter bli att göra något förbjudet. Men jag har lätt att förstå känslan av orättvishet och jag har lätt att sympatisera med skogsägaren. Men vårt uppdrag är att följa lagstiftningen, säger hon. Både Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har krävt att regeringen utreder tillämpningen av förordningen, bland annat på grund av ersättningsystemet.– Regeringen har fått en uppmaning att utreda artskyddsförordningen av myndigheternas generaldirektörer. Bollen ligger hos regeringskansliet, det är inte upp till oss, säger Tove Thomasson."

Om ersättning kan sägas att det vore möjligt att ge ersättning om det inte görs direkt hänvisande till artskyddsförordningen, men viljan brister. Artskyddsförordning erbjuder myndigheterna ett billigare alternativ, där vägningar mot andra behov inte behövs. 2016 fanns det rekordmycket pengar som gav utrymme för ersättning <http://www.skogsaktuellt.se/artikel/52992/rekard-ar-for-skogsskydet.html> även om myndigheterna skyller på administrativa hinder.

Skogsstyrelsen påstår att de bara följer lagstiftningen och gör en bedömning utifrån de riktlinjer de har. För mig är det troligt att Skogsstyrelsen har gått längre än det manöverutrymme en myndighet nog faktiskt har, när Skogsstyrelsen faktiskt förbjuder avverkningar (och förmodligen andra åtgärder på köpet som gallring) för stora arealer och till hundra procent.

Så här säger Skogsstyrelsens handläggare av lavskrikeärendet (Åsa Lundberg) i "Hela Hälsingland" 6 februari: "Skogsstyrelsen...har tittat på domen men ännu inte dragit några slutsatser kring hur de skall arbeta med andra ärenden utifrån den. Vad gäller skogsområdena runt Arbrå är inställningen densamma som tidigare. Den här domen ger ingen förändring i vårt synsätt på lavskrikeärenden i Hälsingland". Skogsstyrelsen argumenterar, trots miljööverdomstolens dom om bombmurkla, att avverkningsförbudet skall bestå i Arbrå. Trots att Skogsstyrelsen inte dragit några slutsatser kring andra ärenden har man tydligen redan beslutat sig i Arbråfallet! Det var snabba överväganden av Skogsstyrelsen just i detta fall. Det vittnar knappast om positiv inställning till markägares intressen

att fast miljööverdomstolen konstaterat att proportionalitet inte vägts in tillräckligt i ett artskyddsärende, så behövs inga nya överväganden om det inte skall vägas tyngre i ett annat!

Skogsstyrelsen har under sommaren vid förfrågan meddelat mig att de inte vill kommentera (t ex) min granskning

<http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaBeslutGranskning.pdf>, eftersom det är en pågående domstolsprövning och eftersom de bett regeringen att se över tillämpningen. Jag har t ex gjort en egen analys med Artportalen, som pekar emot att lavskrikan skulle minska sitt utbredningsområde i Gävleborg, men det nämns inte och inte heller gör Skogsstyrelsen egna liknande analyser (det är lätt). Det skulle inte förvåna mig om det fortsätter att vara en pågående domstolsprövning ett halvår till. Regeringen har under åtta månader behandlat frågan om de skall se över tillämpningen eller ej (!!!). Att domstolar och statsmakter ruvar på artskyddet lång tid är knappast längre en ursäkt för Skogsstyrelsen att inte bearbeta och förbättra tillämpningarna. Domstolsbesked kommer kontinuerligt under lång tid. Nu har det gått åtta månader sedan de nygamla tillämpningarna började, Skogsstyrelsen måste samlat in tillräckligt med erfarenhet för att förbättra tillämpningen under den tiden.

Miljööverdomstolens dom i Bombmurklefallet har kommit och kommenterats. Det är troligt att det kommer att påverka domen i lavskrike-fallet <http://www.atl.nu/skog/lagstiftningen-saknar-ramar/> <http://www.lantbruk.com/skog/givet-att-domen-far-betydelse-lavskrikearendet> Hoppas det här dokumentet kan bidra till att påverka hur!

Senaste webbversionen av detta dokument på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaLansstyrelse.pdf> Dag Lindgren 170217, första versionen på webben 170210